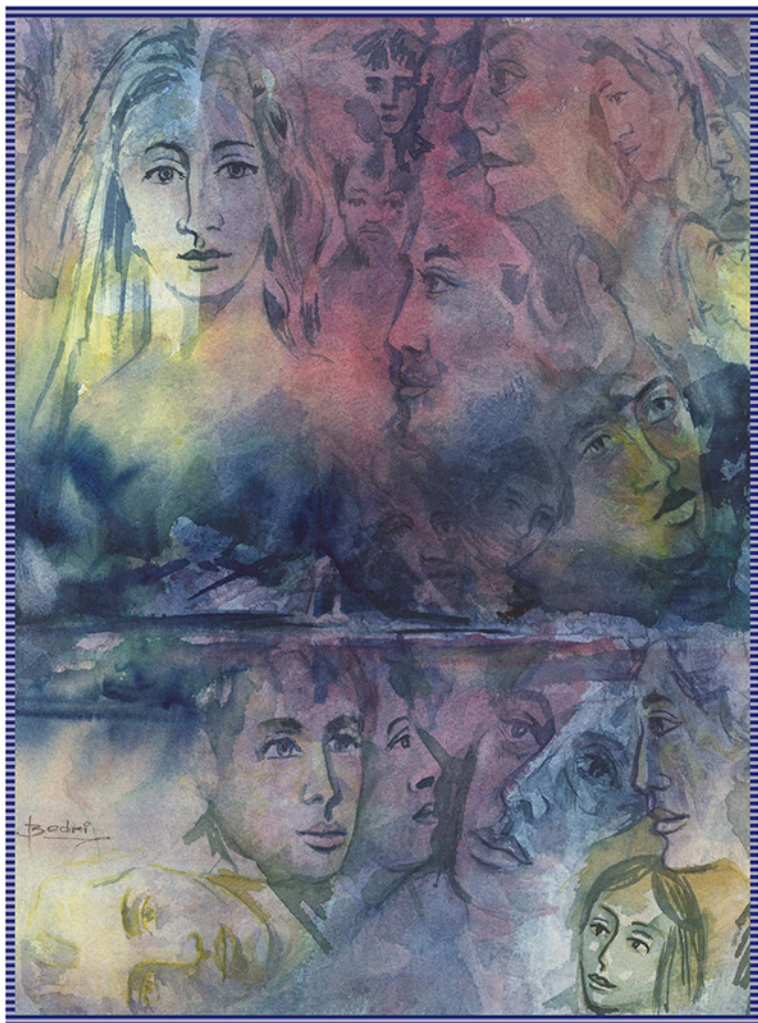

Diane Descôteaux

**AU-DELÀ DU DÉCOR
DINCOLO DE DECOR**

EDITURA CONFLUENȚE

Diane Descôteaux

**AU-DELÀ DU DÉCOR
DINCOLO DE DECOR**

Diane DESCÔTEAUX

AU-DELÀ DU DÉCOR

**PRIX D'EXCELLENCE
EN POÉSIE CLASSIQUE
2008**

DINCOLO DE DECOR

**PREMIUL DE EXCELENȚĂ
ÎN POEZIE CLASICĂ
2008**

du même auteur / de același autor

La magie du cœur / Magia inimii

Marquis, Montmagny, 1990.

De cœur et de chair / Despre inimă și despre carne

Coll. Florilège, Les Presses Littéraires

Saint-Estève, France, 2000. (*épuisé / epuizată*)

Éditions Touladi, Notre-Dame-du-Bon-Conseil

(Québec) Canada, 2006. (*réédition / reditare*)

Trios / Triouri

Les Adex, Rouville, France, 2004.

Averse d'étoiles / Aversă de stele

Teichtner, Laval (Québec), Canada, 2005.

l'heure du thé / ora ceaiului

Karedas éditions, collection kaiseiki / colecția kaiseiki,

Paris, France, 2008.

©Editura CONFLUENȚE

Str. Republicii, bl. 105, sc.1, ap. 9

Județul Hunedoara

335800 Petrila – România

©Diane DESCÔTEAUX

Dépôt légal – 1er trimestre 2009

Bibliothèque Nationale de Roumanie

Bibliothèque et Archives nationales du Québec

Bibliothèque et Archives Canada

Depozit legal – trimestrul 1 / 2009

Biblioteca Națională a României

Biblioteca și Arhivele naționale Québec

Biblioteca și Arhivele Canada

ISBN România 978-973-88667-8-2

ISBN Canada 978-2-9802156-4-3 (br.)

ISBN Canada 978-2-9814951-4-3 (ePUB)

ISBN Canada 978-2-9814951-3-6 (PDF)

Diane DESCÔTEAUX

**AU-DELÀ DU DÉCOR
DINCOLO DE DECOR**

La mise en roumain/Transpunerea în limba română:

Elisabeta Bogăţan

Editura Confluente
2009

Diane DESCÔTEAUX

« *Bonheur, je ne t'ai reconnu
Qu'au bruit que tu fis en partant. »*
« *Fericire, nu te-am recunoscut
Decât după zgomotul pe care l-ai făcut plecând. »*

Les joues en feu / Obrajii îmbujorați,
Raymond Radiguet. 1920.

*ce recueil est dédié à mes **parents**
această culegere este dedicată **părinților** mei*

*remerciements à **Sylvain Hubert**
pour le choix des poèmes
mulțumiri lui **Sylvain Hubert**
pentru alegerea poemelor*

TÂNĂRĂ FLORICĂ

Într-o zi, spre ceva, se pleacă dintre noi fiecare:
Mama la căpătâiul copilului se-nclină spre el,
Soldatul ce, apărându-l, salută un drapel,
Grădinarul ce inspiră-un efluviu de roze aromitoare.

Eu stau la masă azi pentru a-ți scrie și din motive clare:
N-auzi tu deloc acest strigăt, cu dragoste în el,
Ce țâșnește din inima mea ca dintr-un corn fidel
Pentru tine, tânără floricică, proaspăt deschisă spre soare?

Dulce carne din carnea mea, cu ardoare te iubesc,
Fruct al unei fericite uniri între două ființe ce se îndrăgesc
Și miracol trăind printr-un dar celest.

Or, oricând, oriunde, amintește-ți, frumoasa mea!
Apoi, zi de zi, oferă-ți primul gest
La fel ca și ultimul, Domnului, spre mărirea sa...

*Sonet dedicat la Karine D. Fortin pentru Profesiunea sa de
credință în 13 iunie 1993 la Notre-Dame-du-Bon-Conseil*

JEUNE FLEURETTE

Chacun de nous se penche, un jour, sur quelque chose:
La mère qui s'incline au chevet de l'enfant,
Le soldat qui salue un drapeau qu'il défend,
Le jardinier qui hume un effluve de rose.

Je m'attable aujourd'hui pour t'écrire et pour cause:
N'entends-tu point ce cri, plein d'amour triomphant,
Qui jaillit de mon cœur comme d'un olifant
Pour toi, jeune fleurette, à peine fraîche éclosé?

Je t'aime avec ardeur, douce chair de mes chairs,
Fruit d'un heureux hymen entre deux êtres chers
Et miracle vivant du bon vouloir céleste.

Or, souviens-t'en ma belle, à toute heure, en tout lieu!
Puis, à chaque journée, offre ton premier geste
Ainsi que ton dernier à la gloire de Dieu...

*Sonnet dédié à Karine D. Fortin pour sa Profession de foi
le 13 juin 1993 à Notre-Dame-du-Bon-Conseil*

O, FRUMOASĂ MICUȚĂ

Îmi amintesc că ieri, în juponul tău cu alb contur,
O, frumoasă micuță, tu țopăiai, surâzătoare!
Azi, bruneta mea, frumusețea ta e mai mare,
Decât al Cenușăresei farmec legendar și pur.

Părul tău bogat, ca un turbion
De valuri negre unduinde, îți mângâie obrazul într-una
Și nutrișoara ta, străpunsă de ochișorii ca aluna,
Evocă profilul unui perfect medalion.

Oh, copil plin de virtuți, oare nu prin prisma
lubirii materne îți văd charisma?
Căci, chiar dacă tu ai putea conduce un batalion

Sau ardoare la studiu ai putea arăta,
Știi că în tine, care te temi pentru o pasăre cu firav ton,
Domnesc devotamentul și blândețea...

Sonet dedicat la Geneviève D.Fortin

Ô BELLE MIGNONNETTE

Je me souviens qu'hier, dans ton blanc cotillon,
Tu gambadais, rieuse, ô belle mignonnette!
Aujourd'hui ta beauté surpasse, ma brunette,
Le charme légendaire et pur de Cendrillon.

Ta crinière opulente, ainsi qu'un tourbillon
De flots noirs onduleux, caresse ta pommette
Et ton minois, troué de petits yeux noisette,
Évoque le profil d'un parfait médaillon.

Oh vertueuse enfant, n'est-ce au travers le prisme
De l'amour maternel que je vois ton charisme?
Car, même si tu peux mener un bataillon

Ou bien manifester de l'ardeur à l'étude,
Je sais qu'en toi, qui crains pour un frêle oisillon,
Règnent le dévouement et la mansuétude...

Sonnet dédié à Geneviève D.Fortin

PĂPĂDIA

Când anotimpul frumos revine,
Precum albul fulg ce prinde să zboare,
Fac manevre asemănătoare
După noua înflorire.

Rătăceam, fără scop și fără gândire,
În sfârșit liberă când, surzătoare,
Îi văzui pe-ai mei, în dragă grupare
La orizont ca-n învârtjire!

Eu zbor, eu zbor, mereu mai sus
Cu această alură nebună nespus
Fac ocol sub bătaie de vânt.

Dar iată se sparge un nor
Ale cărui picături, după mine urmând,
Vin să-mi încheie călătoria ușor...

Sonetin dedicat la Marlène D. Fortin

DENT-DE-LION

Quand revient la belle saison,
Ainsi qu'un blanc flocon de neige,
Je fais un semblable manège
Après la neuve floraison.

J'errais, sans but et sans raison,
Enfin libre, ô combien l'étais-je,
Quand je vis, des miens, le cortège
Tourbillonnant à l'horizon!

Toujours plus haut, je vole, vole
À cette allure folle, folle
Et virevolte au gré du vent.

Mais voilà que crève un nuage
Dont les gouttes, me poursuivant,
Viennent achever mon voyage...

Sonnetin *dédié à Marlène D. Fortin*

RUGĂ DE ARTIST

Pe când se cred îndepărtați de pînacu,
Oameni, în culise, au format acest cenaclu
 Ca noi a-nțelege să putem
Talentul de-artist ce pînza ascunde-n culoare
Sau cel al unei voci, al unei stele viitoare
 Prin care emoții plăcute avem.

Împreună, să trecem pragul habitudinii,
Să ne escaladăm peretele solitudinii
 Și să ne lăsăm inima să vorbească ușor
Printr-o trăsătură de pensulă, printr-o prozodie,
Prin dans și scenă și printr-o melodie
 Intonată încetișor de cor.

Să mulțumim Eternului, sfânta sa împărăție s-o laudăm,
Pentru această urmă de geniu, din noi, prin care creăm
 Aproape perfecte capodopere,
Ivite din spiritul nostru, dar și din sufletul ce-l purtăm,
Pentru care numai Domnul e, desigur că îl proclamăm,
 Unicul autor al acestor opere...

PRIÈRE DE L'ARTISTE

Alors que l'on se croit éloigné du pinacle,
Des gens, dans la coulisse, ont formé ce cénacle
 Afin que nous puissions saisir
Le talent que l'artiste a jeté sur sa toile
Ou celui d'une voix, d'une future étoile
 Qui nous transporte avec plaisir.

Ensemble, franchissons le seuil de l'habitude,
Escaladons le mur de notre solitude
 Et laissons dire notre cœur
Par un coup de pinceau, par quelque prosodie,
Par la danse et la scène et par la mélodie
 Qu'entonne doucement le chœur.

Remercions l'Éternel, louons son saint empire,
Pour ce trait de génie, en nous, qui nous inspire
 Des chefs-d'œuvre presque parfaits,
Surgis de notre esprit, mais encor de notre âme,
Pour lesquels c'est Dieu seul, certes qu'on le proclame,
 L'unique auteur de ces bienfaits...

PRINȚUL STELELOR

Când cântați aceste ritornele
Cu accente fluide și dulce-ncântând
Ca apa peste pietre trecând
Și mai ușoare ca niște flanele,

Azurul e-n pupilele voastre, se leagănă-n ele
Și universul pe genunchi vi se așează blând,
Când cântați aceste ritornele
Cu accente fluide și dulce-ncântând.

Rondele, sonete sau vilanele
Ș-acești versificatori de doi bani, doar de doi
Nu valorează nimic pe lângă voi
Și de strofele voastre eterne, chiar ele,
Când cântați aceste ritornele...

Rondel *dedicat lui Denis Lambert*

LE PRINCE DES ÉTOILES

Quand vous jouez ces ritournelles
Aux accents fluides et doux
Comme de l'eau sur des cailloux
Et plus légers que des flanelles,

L'azur se berce en vos prunelles
Et l'univers sur vos genoux,
Quand vous jouez ces ritournelles
Aux accents fluides et doux.

Rondeaux, sonnets ou villanelles
Et ces rimeurs de quatre sous
Ne sont rien à côté de vous
Et de vos strophes éternelles,
Quand vous jouez ces ritournelles...

Rondel dédié à Denis Lambert

O UITARE...

Ce povară extremă pentru un suflet aci,
E necazul greu fără vreun panaceu
Sau sarea tristeții-i nenorocul mereu
De a se crede iubit și a nu fi.

Inima-mi să-ndrepte acul busolei precis pare-a ști
Spre tine, nobil domn, și-împătrit mă-ndrept eu!
Iar când depărtarea durează și mi-e greu,
Visez că deja ai plecat și că tu vii...

Și încă mă-ntristează, - erau acestea necesare? -
Că nu mi-au fost transmise urările tale de aniversare
La timp, cu voce tare sau în plic un cuvânt spus mie.

Chiar de-aș fi, de-acum, exclusă din al tău gând
Nefericita uitare s-o iert cu bucurie
Și buna-mi amintire să te-nsoțească salutând...

Sonet dedicat lui Jean Fortin

UN OUBLI...

Quel extrême fardeau pour une âme, ici-bas,
Que le poids de l'ennui sans panacée aucune
Ou le sel du chagrin lorsque son infortune
Est de se croire aimée et de ne l'être pas.

Mon cœur pointe l'index précis de son compas
Vers toi, noble seigneur, quatre fois plutôt qu'une!
Et quand l'éloignement perdure et m'importune,
Je rêve que tu viens et déjà tu t'en vas...

Mais encore il m'afflige, - était-ce nécessaire? -
Que ne me soient transmis tes vœux d'anniversaire
À temps, de vive voix ou dans un mot sous pli.

Serais-je désormais, de ta pensée, exclue
Que j'absous volontiers ce malheureux oubli
Et mon bon souvenir t'escorte et te salue...

Sonnet dédié à Jean Fortin

URĂRI DE ANUL NOU

Iubirea e-un soare ale cărui raze fără să vrem
Se infiltrează până-n suflet și pe sub ușa-i lunecând,
Proiectează dincolo de ea o umbră escortând
În cele mai mici elanuri ce împreună le avem.

Pentru cel atât de iubit, îmi reiau culorile-ghem
Cât mă liniștește – încă o dată spunând -
Să fiu legată de-un astfel de prieten de gând,
Cu un nod de nedesfăcut în care credem.

Or, dincolo de târguieli și de euforie,
Incompletă-mi simt bucuria și-această veselie
Dacă n-am asigurarea să vă revăd curând.

În prima zi din an aș vrea ca în zori
Să se poată-n mod magic să vă văd apărând,
Să simt pe obraz un sărut apăsător și sonor...

Sonet

VOEUX DU NOUVEL AN

L'amour est un soleil dont les fameux rayons
S'infiltrèrent jusqu'à l'âme et, glissant sous sa porte,
Projetent derrière elle une ombre qui l'escorte
Dans les moindres élans qu'ensemble nous ayons.

Pour vous, que j'aime tant, je reprends mes crayons
Afin de dire encor comme il me reconforte
D'être liée, avec un ami de la sorte,
Par ce nœud infrangible en lequel nous croyons.

Or, malgré l'euphorie et la course aux emplettes,
Ma joie et ma gaieté sont hélas incomplètes
Si je n'ai d'assurance à vous revoir bientôt.

En ce premier de l'an, je voudrais qu'à l'aurore
Vous puissiez par magie apparaître et, sitôt,
Déposer sur ma joue un gros baiser sonore...

Sonnet

DE SFÂNTUL VALENTIN

De ce tremuri, o, suflet al meu, atât de tare
Și ai frisoane la sunetul acestei voci tulburătoare
 Care la cel mai mic ecou te emoționează?
Rațiunea e-atât de slabă și carnea atotstăpânitoare
Că abia-mi țin limba fremătătoare
 Ce pe loc ființa-mi trădează.

Aș vrea-n sfârșit să fiu a inimii-ți aleasă,
La mine să visezi citind această frază
 În această zi de Sfântul Valentin
Și în răgazul când poemu-l vei citi,
La fel ca mine tu să mă poți iubi
 Depărtatul meu crai frumos și fin...

POUR LA SAINT VALENTIN

Pourquoi donc êtes-vous, ô mon âme, tremblante
Et frissonnez au son de cette voix troublante
 Qui vous remue au moindre écho?
La raison est si faible et la chair si puissante
Que j'ai peine à tenir ma langue frémissante
 Qui trahit mon être illico.

Je voudrais être enfin, de votre cœur, l'élue,
Celle à qui vous rêvez, par cette phrase lue
 En ce jour de Saint Valentin
Et, durant la pause où vous lirez ce poème,
Que vous m'aimiez alors autant que je vous aime
 Mon beau galant doux et lointain...

INIMA MEA E-O TRAMBULINĂ

Tovarășă, inima-mi cu-o trambulină seamănă puțin,
Iată cum iubirea-mi saltă, se lansează!
La ora ce se stinge și consimte la declin,
O ultimă rază roșu-aprins ușor se balansează.

Iată cum iubirea-mi saltă, se lansează!
Când tu-ți reverși asupra-mi privirea, sibilin;
O ultimă rază roșu-aprins ușor se balansează
Când astrul desfășoară un fluviu coralin.

Când tu-ți reverși asupra-mi privirea, sibilin,
Dulce și fără seamăn frison m-acaparează;
Când astrul desfășoară un fluviu coralin,
Strălucind orizontul se împurpurează.

Dulce și fără seamăn frison m-acaparează,
Când cucernică-ți simt parfumul masculin;
Strălucind orizontul se împurpurează
Sub suflul lui Eol, neostenit și calin.

Când cucernică-ți simt parfumul masculin,
Carnea mea-ți zice « Te iubesc », se descătușează;
Sub suflul lui Eol, neostenit și calin,
Natura într-un crep de liniște se-nveșmântează.

Carnea mea-ți zice « Te iubesc » și se descătușează;
În aceste clipe alese, fericirea-mi abundă din plin.
Natura într-un crep de liniște se-nveșmântează.
Tovarășă, inima-mi cu-o trambulină seamănă puțin...

Pantum

MON COEUR EST UN TREMLIN

Compagnon de mes jours, mon cœur est un tremplin,
Vois combien mon amour cabriole et s'élance!
Dans l'heure qui s'épuise et consent au déclin,
Un dernier rai ponceau mollement se balance.

Vois combien mon amour cabriole et s'élance
Quand tu poses sur moi ton regard sibyllin;
Un dernier rai ponceau mollement se balance
Lorsque l'astre déroule un fleuve corallin.

Quand tu poses sur moi ton regard sibyllin,
Un doux frisson m'étreint, d'aucune équivalence;
Lorsque l'astre déroule un fleuve corallin,
L'horizon empourpré brille de rutilance.

Un doux frisson m'étreint, d'aucune équivalence,
Quand, béate, je sens ton parfum masculin;
L'horizon empourpré brille de rutilance
Sous le souffle d'Éole, inlassable et câlin.

Quand, béate, je sens ton parfum masculin,
Ma chair te dit «Je t'aime» à rompre toute lance;
Sous le souffle d'Éole, inlassable et câlin,
La nature se vêt d'un crêpe de silence.

Ma chair te dit «Je t'aime» à rompre toute lance;
Dans ces moments exquis, mon bonheur bat son plein.
La nature se vêt d'un crêpe de silence.
Compagnon de mes jours, mon cœur est un tremplin...

Pantoum

SOUVENIRS DE FRANCE

Je pris, dès l'arrivée, étais-je ambitieuse?
Les courbes en lacet, la route sinueuse
 Du grand Massif central;
Mais voilà que se dresse au bord de la Dordogne,
Chef-d'œuvre fascinant de l'antique besogne,
 Un castel magistral.

Je poursuis mon chemin, trouve en Haute Provence
Des gorges d'où se tord, fripé par la mouvance,
 Le fluide Verdon
Et, des escarpements, depuis la moindre épine,
J'admire la beauté des flots aigue-marine
 De ce mince cordon.

Je m'attarde un moment puis je reprends ma voie
Qui m'amène aux confins de la Haute-Savoie
 Et des monts aux fronts blancs,
Où Dieu, la main prodigue, épand sur chaque cime
Des Alpes, quelques grains d'un sucre rarissime
 Qui glissent sur leurs flancs.

Puis un dernier rayon, sur la vallée alpine,
De soleil vient teinter les grappes de glycine
 De sanglantes rougeurs;
Les sueurs de la nuit remplissent les corolles
Qui s'arquent en offrant leurs modestes oboles
 Aux yeux des voyageurs.

Doux souvenirs de France, enveloppez mon âme
Dans les replis soyeux d'une belle oriflamme,
 Votre superbe atour,
Et prolongez encor la splendeur excessive
De vos nombreux attraits, qui me laisse pensive
 Las, depuis mon retour.

Qu'importe que je fusse en Bretagne, en Touraine,
J'eus le constant plaisir d'être accueillie en reine
 Au pays des châteaux!
Puisse ma plume inscrire, avec l'encre choisie,
Un hommage éternel à cette courtoisie
 Dans de riches métaux...

AMINTIRI DIN FRANȚA

Am luat, de la sosire, eram ambițioasă?
Curbe-n serpentină, cărarea sinuoasă
 Din marele Masiv central;
Dar iată că pe mal de Dordogne se ridică,
Fascinantă capodoperă de factură antică,
 Un castel magistral.

Îmi urmez drumul, în Haute Provence e de găsit
Trecătoarea din care se răsuțește, de instabilitate sleit,
 Fluidul Verdon
Și, de la pantele abrupte la cel mai mic spin,
Admir frumusețea valurilor acvamarin
 Acestui subțire cordon.

Întârzii puțin, apoi îmi reiau drumul care
Mă duce spre Haute-Savoie, spre-ale ei hotare
 Și ale munților cu albele frunți,
Unde Domnul, minunata mână, răspândește pe piscuri
De Alpi, dintr-o rarisimă dulceață câțiva picuri
 Care lunecă pe laturi de munți.

Apoi o ultimă rază, pe valea alpină,
Cu soare vine să coloreze ciorchinii de glicină
 De-un roșu sângerând;
Sudorile nopții umplu corolele-aceste
Ce se-arcuiesc dând oboluri modeste,
 Priviri de călători bucurând.

Dulci amintiri din Franța, înfășurați-mi sufletul ce cheamă
În cute mătăsoase de frumoasă oriflamă,
 Superba voastră gătire,
Și prelungiți încă nespusa splendoare
A atracțiilor voastre, ce mă lasă gânditoare
 Vai, de la revenire.

Că am fost în Bretagne, în Touraine, ce contează
Plăcerea că regește-am fost primită mă fletează,
 În a castelelor țară!
Cu cerneală aleasă, de-ar putea pana-mi să-nscrie,
Un omagiu etern pentru această curtoazie,
 În metale de esență rară...

CEI MAI RAI ADVERSARI

A fost un timp când omul, de lupi înspăimântat,
Fără răgaz hoardele lovind le-a decimat;
Satisfăcut de carnagiu, nu se-aștepta apoi
Să se expună colților amenințători de război.

Totuși, asaltul unei sălbăticiuni rătăcite, petrecut,
Un rău mai mic decât găurile de pușcă ne-au făcut!
Totuși, o, muritori, adversarii noștri cei mai de temut
Se nasc din această frică ce-n viscere-a apărut...

Atunci, de ce-n altă parte dușmanii să-i vedem
Când, în fundul sufletului, supuși rămânem
Obsesiilor noastre, negând această amenințare
Ce doarme în noi, pe când o rasă e-n suprimare...

NOS PIRES ADVERSAIRES

Il fut un temps où l'homme, effrayé par les loups,
Décima sans répit ces hordes à grands coups;
Satisfait du carnage, on ne s'attendait guère
À s'exposer aux crocs menaçants de la guerre.

Pourtant, l'assaut d'un fauve égaré, tout transi,
Nous cause un moindre mal que les trous d'un fusil!
Cependant, ô mortels, nos pires adversaires
Naissent de cette peur qu'exsudent nos viscères...

Lors, que recherchons-nous ailleurs nos ennemis
Quand, au fond de notre âme, on demeure soumis
À nos obsessions, niant cette menace
Qui dort en nous, pendant qu'on supprime une race...

FISTIC

Doamne, de neamul felin ne atașăm prea curând!
Și ce importă de-i de rasă sau cu-ascendent hibrid,
Pisica noastră știe, cu ochi de aur lichid,
Să ne câștige inimile, dulce ne atingând.

Dar într-o noapte, luna argintiu surâzând
Ghidează pașii-i ușori spre porticul nostru vid
Unde, disperat, ea cade invalid,
Cu grijă rana-i urgent lingând.

Cu privirea-ntredeschisă, umedă și-nverzită,
Fără un mieunat, fără o plângere răgușită,
Ea așteaptă, răbdătoare, un repaus salvator.

Revine din instinct, suferința-și ignorând,
Înainte de-a se pune în mâini de Creator,
Pentru ultima eliberare ce-n cămin va fi aflând ...

Sonet

PISTACHE

Grand Dieu, comme on s'attache à la féline gent!
Et qu'importe sa race ou son lignage hybride,
Notre chatte sut bien, de ses yeux d'or liquide,
De ses frôlements doux, gagner le cœur des gens.

Mais une nuit, la lune au sourire d'argent
Guide ses faibles pas vers notre porche vide
Où, désespérément, elle tombe, invalide,
Et lèche sa blessure avec un soin urgent.

Tandis que son regard s'entr'ouvre, humide et glauque,
Sans un miaulement, sans une plainte rauque,
Elle attend, patiente, un repos salvateur.

Elle revint d'instinct, ignorant sa souffrance,
Avant de s'en remettre aux mains du Créateur,
Pour trouver au bercail l'ultime délivrance...

Sonnet

CAPELA ST-JOSEPH (LAC MÉGANTIC)

Pe muntele St-Joseph o capelă se zărește
Al cărei acoperiș gotic prelungit
Pare un invizibil deget spre cer ațintit
Spre Cel al cărui nume-ncet vocea-l silabisește.

Solid ancorată de stânca ce dos de lopată amintește,
Ea înfruntă frigul nemișcată, cu un curaj vădit,
Rigorile iernii, vântul din nord-vest venit,
Spre gloria omului sfânt pe care-l amintește.

De la tronul său de piatră la picioare-i se etalează
O lume pe care tu, muritor, te așează,
Cu privirea fermecată de-această așezare seculară.

Placă-i Domnului ca ea să dureze și să-i fie loc de șezut,
Ca ea să unească pământul cu bolta stelară
Cu săgeata sa înălțată prin neantul tăcut...

Sonet

LA CHAPELLE ST-JOSEPH (LAC MÉGANTIC)

Sur le mont St-Joseph se dresse une chapelle
Dont le prolongement gothique de son toit
Semble pointer au ciel un invisible doigt
Vers Celui dont le nom, qu'à voix basse, on épelle.

Solidement ancrée au roc en dos de pelle,
Elle affronte, immuable, avec aplomb le froid,
Les rigueurs de l'hiver, le souffle du noroît,
À la gloire du saint homme qu'elle rappelle.

De son trône de pierre il s'étale à ses pieds
Un monde sur lequel, ô mortel, tu t'assieds,
Le regard ébloui par ce lieu séculaire.

Plaise à Dieu qu'elle dure et qu'il Lui soit séant
Qu'elle unisse la terre à la voûte stellaire
De sa flèche érigée à travers le néant...

Sonnet

NOCES D'OR

Vos promesses, datant de multiples années,
Vieilles d'un demi-siècle et jamais profanées,
 Suscitent tout notre respect ;
Vous avez enjambé, par votre longue histoire,
L'un millénaire et l'autre et, de façon notoire,
 Vu le monde changer d'aspect.

Vous venez d'une époque ô combien difficile!
L'homme, l'esprit lié par un dogme fossile,
 Ne cheminait qu'à petits pas.
La révolution, bien qu'elle fut tranquille,
Vous compta dans les rangs de ceux-là, parmi mille,
 Que le progrès n'effrayait pas.

Or, malgré la misère et le manque d'aisance,
Vous avez répété par dix fois la naissance
 De chacun de vos descendants;
Chers parents, de surcroît, vous fûtes des modèles
Qu'il convenait de suivre à la trace, fidèles
 Plutôt qu'à nos corps défendants!

Contre vent et marée, au fleuve de la vie,
Vous mainteniez le cap sur la route suivie
 En fonçant toujours droit devant.
Ah ! comme votre table, ô mère, était garnie!
Ô père, du bon sens, vous aviez la manie
 En conteur-né, drôle et fervent!

Par ce jonc qui n'a point quitté votre annulaire,
Vous formez désormais ce tandem jubilaire
 Dont nous glorifions les amours ;
Et, pour vos noces d'or, il nous semble de mise
D'user d'un sobriquet afin que l'on vous dise :
 Nous vous aimons, Mère Ours, Père Ours...

*Dédié à Colombe et Alphonse Fortin
Pour leur 50e Anniversaire de mariage en 2000*

NUNTA DE AUR

Logodna voastră, de mulți ani datată,
Veche de-o jumătate de secol, nicicând profanată,
 Trezește întregul nostru respect;
Voi ați cunoscut, prin lunga voastră istorie,
Și un mileniu și altul, într-o modalitate notorie,
 Ați văzut cum lumea se schimbă ca aspect.

Veniți dintr-o epocă, o, cât de dificilă!
Omul, spirit legat printr-o dogmă fosilă,
 Doar cu pași mici înainta
Revoluția, deși liniștită se arată a fi,
Vă numără printre cei, mii,
 Pe care progresul nu-i speria.

Or, în ciuda mizeriei și-a traiului strâmtorat,
De zece ori nașterea ați repetat
 A fiecăruia dintre descendenții-nainte mergători;
Dragi părinți, în plus, ați fost modele
Bune să le calci pe urme, fidele
 Mai degrabă decât corpurilor noastre-apărători!

Contra vântului și mareelor, pe fluviul vieții dat,
Mențineți ținta pe drumul de urmat
 Drept înaintea mereu ați ținut.
Ah! ce gătită, mamă, masa o puneai!
O, tată, mania a ceea ce se cade o aveai
 Amuzant și pasionat, povestitor înnăscut!

Prin acest inel ce n-a lipsit deloc de pe inelar,
Formați de-acum acest tandem jubiliar
 A căruia iubire o cinstim;
Și, pentru nunta voastră de aur, mi se pare bună
Folosirea unei porecle, încât să vi se spună:
 Mamă Urs, Tată Urs, vă iubim...

*Dedicat la Colombe și Alphonse Fortin
Pentru cea de-a 50-a Aniversare a căsătoriei lor în anul 2000*

MAMA-URS

Există vreo altă soacră pe care s-o fi aflat
Și care să fie mai iubitoare și mai plăcută? Nicicând!
Iubirii dumitale cu care m-am obișnuit curând,
Mi se părea ușor să răspund neîncetat!

Ați fost cea la care despre sarcină am anunțat
Cum v-ați exprimat, încă mi-e în gând,
Cu *dar, dar, dar*, uimirea arătând!
Pentru acest prim copilaș a cărui promisiune mi s-a dat.

Apoi, cuvinte-ncrucișate, femeie gânditoare,
Coadă de vițel m-ați botezet zâmbitoare
Și în sânul familiei astfel primită!

Or eu păstrez, o, Mamă-Urs, amintirile cele mai îndrăgite,
La fel ca pentru o mamă și fiica sa iubită
Care ar vrea ca cerul să le lase a fi reunite...

Sonet dedicat la Colombe Veilleux-Fortin

MÈRE-OURS

Est-il de belle-mère autre que je connaisse
Et qui soit plus aimante et gentille? Jamais!
À votre amour auquel vite m'accoutumais,
Qu'il me semblât aisé d'y répondre sans cesse!

Vous fûtes celle à qui j'annonçai ma grossesse
Et me souviens encor, comme vous l'exprimais,
De votre étonnement et de vos *mais, mais, mais!*
Pour ce premier bébé dont j'avais la promesse.

Puis, en cruciverbiste et femme de cerveau,
Vous m'aviez baptisée alors la *queue de veau*
Et, par ce titre, admise au sein de la famille!

Or je garde, ô Mère-Ours, le plus cher souvenir,
Identique à celui d'une mère et sa fille
Qui voudrait que le ciel daigne les réunir...

Sonnet dédié à *Colombe Veilleux-Fortin*

OMAGIU VOLUNTARILOR

În lumea muncii este una în paralel
Care se distinge prin această tendință la zel
Acest gen de emulație,
Care se întâlnește la cei și la cele care se implică
În vaste proiecte pentru care se dedică
În afară de orice compensație.

Ei își dau, fără socoteală, timp, putere
Muncă, ei sunt constanta veghe ce se cere
Pentru buna lor execuție;
Efortul, osteneala, deloc nu se gândesc a-și cruța
În angajament (Doamne! Noroc de-ar avea!)
În a lor contribuție.

Vechii parametri ei încearcă să-i lărgescă,
Ce orizontul lucrurilor și ființelor vor să-l mărginească,
Și află satisfacții evidente
În ceea ce fac, chiar dacă blamul și criticarea
Le recoltează, vai, la practicarea
Oricărei acțiuni eminente.

Totuși, fără ca aceste femei, acești bărbați aportul să-și fi adus,
Cu siguranță, unde suntem, noi nu am fi ajuns
Ca populație!
Întrucât scris cuvântul rămâne și spus se pierde-n zbor,
Împreună, să mulțumim poporului voluntar binevoitor
Pentru activa sa implicație...

*Dedicat în Onoarea Sa, Lise Thibault, Locotenent-governator
de Québec, în cadrul Anului Internațional al Voluntarilor, 5
februarie 2001*

HOMMAGE AUX BÉNÉVOLES

Au monde du travail en est un parallèle
Qui se distingue par cette tendance au zèle,
Ce genre d'émulation,
Qu'on rencontre chez ceux et celles qui s'impliquent
Dans de vastes projets pour lesquels ils s'appliquent
Hors toute compensation.

Ils donnent, sans compter, leur temps, leur énergie
Et, des travaux, ils sont la constante vigie
De leur bonne exécution;
Ils ne ménagent point leur effort et leur peine
Dans leur engagement (Dieu! qu'on a de la veine!)
Et dans leur contribution.

Ils tentent d'élargir les anciens paramètres
Qui bornent l'horizon des choses et des êtres
Et trouvent satisfaction
Dans ce qu'ils font, malgré le blâme et la critique
Qu'ils récoltent, hélas, au travers la pratique
De quelque éminente action.

Cependant, sans l'apport de ces femmes, ces hommes,
Certes, nous n'en serions rendus où nous en sommes
En tant que population!
Puisqu'un mot écrit reste et qu'un mot dit s'envole,
Ensemble, rendons grâce à la gent bénévole
Pour sa vive implication...

Dédié à Son Honneur, l'honorable Lise Thibault, Lieutenant-gouverneur du Québec, dans le cadre de l'Année Internationale des Bénévoles, le 5 février 2001

LOGODNĂ

Spune-mi, mă iubești cum te iubesc,
O, tandră jumătate a eului ce-l trăiesc,
Când ritmul suprem întrezăresc
Și ca inimile noastre gemene ritmat?

Cum să traduc în cadrul unei fraze
Întreaga iubire, precum și extaze,
Care mă transportă cu emfaze
În tărâmul dincolo de cuvinte aflat!

Nu-i necesar audiența s-o sporim
Ci alianță doar să făurim
Prin care să ne logodim
Și m-angajez răul să-l înving îndat'.

Apoi, din această uniune vom vedea,
Amestecând ființa ta cu a mea,
Cum unu, doi, trei, patru plozi vom avea
Prin care cuplul nostru va fi binecuvântat...

Jezei

FIANÇAILLES

Dis, m'aimes-tu comme je t'aime,
Ô tendre moitié de moi-même,
Quand bruit le battement suprême
Et rythmé de nos cœurs jumeaux?

Comment traduire en une phrase
Tout l'amour, ainsi que l'extase,
Qui me transporte avec emphase,
Dans un monde au-delà des mots!

Nul besoin de vaste audience
Mais seulement d'une alliance
Par laquelle je te fiance
Et m'engage à braver les maux.

Puis, de cette union, peut-être,
Mêlant ton être avec mon être,
Que notre couple verra naître
Un, deux, trois ou quatre marmots...

Jézel

CAVALER MODERN

Trebuie să-ți amintesc cât de mult te iubesc
Vesel tiran peste sufletul meu, inimă și gând?
Nebunie-am putea numi mai curând,
Această mărturisire s-o fac de-ndrăznesc!

Când suferi, eu sufăr, și-i durerea nespus amară
Când eu nu pot alunga această apatie crescând
Dincolo de privirea ta de bațjocoritor de rând
Dar trist, totuși, ca din al Paștelui post o seară.

O, frumos adorat, toți dragonii cred a-i știi,
Acești monștri mereu gata dn țâțâni a-și ieși,
Care îți taie drumul și scuiță fum.

Spiritul cavaleresc, înarmat cu cei doi pumni grei,
Aleargă nebunește către iubita ta acum;
(Ce naiba! n-oi fi eu aceea cu douăzeci mai puțjini anii mei)...

Sonet dedicat lui Jean Fortin

CHEVALIER MODERNE

Ai-je à vous rappeler à quel point je vous aime
Vous, le joyeux tyran de mon âme et mon cœur?
Qu'on plaide la folie avec force et rigueur
Si j'ose confesser cet aveu de moi-même!

Quand vous souffrez je souffre et ce mal est extrême
Lorsque je ne puis pas chasser cette langueur
Hors de votre regard d'ordinaire moqueur
Mais triste, cependant, comme un soir de carême.

Ô mon bel adoré, je sais tous les dragons,
Ces monstres toujours prêts à sortir de leurs gonds,
Qui croisent votre route et crachent leur fumée.

L'esprit chevaleresque, armé de vos deux poings,
Courez à corps perdu vers votre bien-aimée;
(Que diable! ne suis-je elle avec vingt ans de moins)...

Sonnet dédié à Jean Fortin

TUMULT PE LACUL AYLNER

Când unda e senină și, pe oglinzi planând,
Mii de sfere de-azur sunt de valuri legănate;
Când aurora-n ape căi de lumină bate,
Se-aud doar unu-doi pescăruși strigând.

Se iscă vânt puternic flancuri agitând
Acestui monstru fluid cu ape bulversate
Și, sub lovituri de bici, valurile răsturnate
Pe spinarea-i par albe oi țopăind și se-nălțând.

Or această vastă turmă dezordonată-i pornită
În transhumanță și tropăind de mânie spumă vomită
Pe câmpia lichidă unde, vai, se rotește.

Pânza se înalță și forma-și schimbă ciudat,
Tiraniei cerului sau străfundului supusă se vădește
Până ce animalul abdică și readoarme îndat'...

Sonet

TUMULTE SUR LE LAC AYLNER

Tantôt l'onde est sereine et, sur ses miroirs plans,
Mille sphères d'azur sont par les flots bercées;
Dans l'aube qui s'éveille et fait quelques percées,
On n'entend que le cri d'un ou deux goélands.

Un vent fort et soudain vient secouer les flancs
De ce monstre fluide aux eaux bouleversées
Et, sous les coups de fouet, les vagues renversées
Gambadent sur son dos comme des moutons blancs.

Or ce vaste troupeau désordonné transhume
Et trépigne de rage et vomit de l'écume
Sur la plaine liquide où, las, il tourne en rond.

La nappe se soulève et change ainsi de forme,
Soumise à la fêrle ou du ciel ou du fond,
Jusqu'à ce que la bête abdique et se rendorme...

Sonnet

ÎNTRE DOUĂ RELE...

Doar un vizionar are acest râs sonor ce-l primesc,
Acest verb articulat încântându-mă
Să-l văd satisfăcut cumplit mirându-mă
Când într-un loc ce-l detestez admit să locuiesc.

Și cum blestem acest om pe care-l cinstesc,
Un martor avizat surprinzându-mă,
Spuse, cu fața descompusă văzându-mă:
- Este Jean-Guy cauza? -Da, vai, îl compățimesc!

Acest om plin de spirit, amuzant și plăcut,
Dintr-o dată un despot crud s-a făcut,
Orb la durerea-mi și surd la ruga mea.

Or care din cele două rele m-a dezolat cu-adevărat:
În numele carierei în liniște să pot abdica
Sau să știu că-l iubesc încă după tot ce s-a-ntâmpat...

Sonet dedicat lui J.-G. Tardif

ENTRE DEUX MAUX...

Seul un visionnaire a ce rire sonore,
Ce verbe articulé qui produit tant d'effet
Qu'il me semble inouï de le voir satisfait
Alors que je m'installe en un lieu que j'abhorre.

Et comme je maudis cet homme que j'honore,
Un témoin avisé, me croisant sur le fait,
Dit en considérant mon visage défait:
- Est-ce Jean-Guy la cause? -Oui, las, je le déplore!

Cet être plein d'esprit, drôle et spirituel,
S'est transformé du coup en despote cruel,
Aveugle à ma douleur et sourd à ma prière.

Or lequel de ces maux vraiment me désola:
Que j'abdique en silence au nom de ma carrière
Ou savoir que je l'aime encore après cela...

Sonnet dédié à J.-G. Tardif

SINDROMUL CUIBULUI GOL

Fiind soția unui om de-o bunătate infinită
Și fericita mamă a unor reușite domnișoare
Ce mă iubesc și le iubesc, ah! Cum să trăiesc fără ele oare,
Povestea mea e una în care iubirea îmi este povestită.

În inima mea știu atâta fericire neîmblânzită
Și voi, trei fetișcane, îi sunteți izvoare!
Chiar dacă va trebui ca într-o zi aripile voastre să zboare,
Cuibul va rămâne al vostru dacă vreți povestea prelungită.

Dar nu mă lăsați suferinței pentru absența voastră dedată;
De la nașterea voastră fiind de pașii voștri legată,
Asta, de-acum, va fi doliul meu.

La plecarea voastră, ficele mele iubite,
Totuși, doar cu un ochi voi plânge eu,
Căci pe toate vă cred, cu binele, obișnuite...

Sonet dedicat la Geneviève, Karine & Marlène

SYNDROME DU NID VIDE

Étant l'épouse d'un homme plein de bonté
Et l'heureuse maman de gentes demoiselles
Qui m'aiment, que j'aime, ah! comment vivre sans elles,
Mon histoire en est une où l'amour m'est conté.

Dans mon cœur je sais tant de bonheur indompté
Dont vous êtes la source, ô mes trois jouvencelles!
Or malgré qu'il vous faille, un jour, battre des ailes,
Notre nid restera le vôtre à volonté.

Mais ne me laissez point souffrir de votre absence;
Attachée à vos pas depuis votre naissance,
De cela, désormais, j'en dois faire mon deuil.

Lors de votre départ, mes filles bien-aimées,
Je ne vous pleurerai cependant que d'un œil
Car toutes je vous crois, au bien, accoutumées...

Sonnet dédié à Geneviève, Karine & Marlène

INTERPRETUL ZEILOR

Dar ce se-ntâmplă cu tine, poet neîmblânzit,
Trubadur de serviciu în solde cerești?
De stăpânul cerurilor reținut ești
Ca o muscă minusculă ce-n plasă-a nimerit?

Om de litere născut, de nobilă viță ieșit,
Până-n locuri suverane opera-ți crești;
Să-ți pui ochii asupra-mi nu mai binevoiești,
Nici să rupi secretul ce gura a pecetluit.

Tu ce spuneai că mă iubești, nu mă mai iubești deci,
Atotputernic mentor, ce-n singurătate petreci?
Strigătul unui suflet emoționat și frământat de l-ai asculta!

Din a-mi scrie un cuvânt fă-ți o datorie
Știind cum va crește a mea bucurie
De s-ar adeveri că-ntr-o zi te pot revedea...

Sonet dedicat lui Comte Prunell de la Bisbal

L'INTERPRÈTE DES DIEUX

Mais qu'advient-il de vous, ô poète farouche,
Troubadour de service à la solde des dieux?
Êtes-vous retenu par le maître des cieux
Dans sa nasse comme une minuscule mouche?

Homme de lettres né, sujet de noble souche,
Votre œuvre retentit jusqu'aux souverains lieux;
Depuis vous ne daignez, sur moi, poser les yeux,
Ni rompre le secret qui scelle votre bouche.

Vous qui disiez m'aimer, ne m'aimez-vous donc plus,
Ô tout-puissant mentor qui vivez en reclus?
Oyez le cri d'une âme émue et tourmentée!

De m'écrire un seul mot, faites-en un devoir
Et sachez que ma joie en serait augmentée
S'il s'avérait, qu'un jour, je puisse vous revoir...

Sonnet dédié au Comte Prunell de la Bisbal

LA ORDINELE TALE...

Scrierea, ca o cale de a scăpa peremptorie
De neazuri sau plăceri, după cum ți-a fost scris,
Ne permite apropiaților noștri să le fi transmis,
Tulburătoare sentimente de pierdere sau de victorie.

A-mi propune să devin, ca o cale obligatorie,
Un instrument pe care nu mi l-ați promis,
Nu-nseamnă a mă constrânge să fac un compromis
Și, dintr-o dată, a mă pedepsi cu o etapă purgatorie?

Totuși, în spatele șefului, omu-l iubesc,
Cel pe care, în scurte răgazuri îl ghicesc,
Gol, fără veșmântu-i de atotputernicie.

La curtea voastră, rămân fidel supus
Grăbit să răspundă, fără tărie,
Acestor decizii grăbite nespuse...

Sonet dedicat lui Jean-Guy Tardif

À VOS ORDRES...

L'écriture, en tant que formidable exutoire
Des peines et plaisirs auxquels on est soumis,
Nous permet de transmettre, à nos proches amis,
Les sentiments troublants de perte ou de victoire.

Me sommer de vous rendre, au sens obligatoire,
Un outil que vous ne m'aviez en rien promis,
N'est-ce pas me contraindre à faire un compromis
Et, du coup, m'infliger un stage au purgatoire?

Cependant j'aime l'homme, en arrière du chef,
Qui se révèle à moi, par épisode bref,
Nu, sans le vêtement de sa toute-puissance.

De votre cour, je reste un fidèle sujet
Empressé de répondre, avec obéissance,
À ces décisions que vous prenez d'un jet...

Sonnet dédié à Jean-Guy Tardif

OMUL INVIZIBIL

Îmi lipsești nespus de tare
Fără să pot ceva să fac
Nici să reprim o tremurare
Din care nu pot să mă desfac.

Ah! Nici o afacere nu fac
Umilă fiind în confesare!
Îmi lipsești nespus de tare
Fără să pot ceva să fac.

La fiecare-asemănare,
Într-o atmosferă obișnuită
Vreau doar să-ți fac pe plac grăbită,
Inima-mi reguli, alte, n-are,
Îmi lipsești nespus de tare...

Rondel *dedicat lui Jean-Guy T.*

L'HOMME INVISIBLE

Vous me manquez terriblement
Sans que je puisse rien n'y faire
Ni réprimer ce tremblement
Dont je n'arrive à me défaire.

Ah! ce n'est pas la mince affaire
De m'en confesser humblement!
Vous me manquez terriblement
Sans que je puisse rien n'y faire.

Entre chaque rassemblement,
Dans une commune atmosphère
Où, hormis de vous satisfaire,
Mon cœur n'a d'autre règlement,
Vous me manquez terriblement...

Rondel dédié à *Jean-Guy T.*

PERFORMANȚĂ ZERO

Ah! cum talentu-i trecător
Uzat de banalitate!
Destul! Ajunge! E supărător
Să vezi așa facilitate!

Lăuta-i fără tonalitate;
Lucrarea, dezlânată-ușor...
Ah! cum talentu-i trecător
Uzat de banalitate!

Și, despre-un om lucrând de zor,
Vom zice, o, fatalitate,
Că ne seamănă-n realitate,
Puțin prea robotitor!
Ah! cum talentu-i trecător ...

Rondel

PERFORMANCE ZÉRO

Ah! combien le talent se gâche
À force de banalité!
Assez! Suffit! Que l'on se fâche
Contre tant de facilité!

Le luth est sans tonalité;
L'ouvrage, de facture lâche...
Ah! combien le talent se gâche
À force de banalité!

Et, d'un homme oeuvrant sans relâche,
Nous dirons, ô fatalité,
Qu'il nous semble, en réalité,
Un peu trop axé sur la tâche!
Ah! combien le talent se gâche...

Rondel

CURIERUL INIMII

De mi-am lăsat pana liniștită un moment
După ce-am înnegrit multe pagini, pentru-al tău miraj
Tare mă temeam că prin acest tapaj
Îmi veți fi descoperit un viu atașament.

În carnea-mi fremătândă, un tremur permanent
Mă mișcă să te văd fără vreun echipaj!
Mă tulbur și, în acest derapaj,
Nu mai disting amantul de prietenul curent.

Or tu *lupul* pari a fi, *scufița roșie* eu
Ce nu se îndoiește, cât liniște-i mereu,
Că drept în gura sa se va arunca.

Și dacă vrei să știi de iubirea-mi este trează,
Ascultă-mi cum se-agită, cum bate inima
La focul acestei iubiri ce-o devorează...

Sonet

COURRIER DU COEUR

Si j'ai laissé ma plume en silence un moment
Après avoir noirci, pour vous, plus d'une page,
C'est que je craignais fort qu'à travers ce tapage
Vous eussiez découvert mon vif attachement.

Dans ma chair frissonnante, un long tressaillement
M'émeut quand je vous vois sans le moindre équipage!
J'en perds ma contenance et, dans ce dérapage,
Je ne distingue plus l'ami d'avec l'amant.

Or vous tenez du *loup*, moi, du *chaperon rouge*
Qui ne se doute pas, tant qu'aucun d'eux ne bouge,
Que, tout droit dans sa gueule, il ira se jeter.

Et s'il vous faut savoir si je vous aime encore,
Oyez battre mon cœur, sentez-le s'agiter
Au feu de cet amour constant qui le dévore...

Sonnet

CORESPONDENȚĂ

În tot acest timp că n-am de spus crezând
Nici să fiu bună încă să vorbesc cum se cere,
Muză, mi-ai adus o crudă scădere
Am suferit afrontul nicidecum blestemând.

Când alt șef în tine zbiru-și va fi fost aflând,
Meschin, la aeru-i spășit în cădere,
Eu mă plictiseam, vai, dar nimic n-are putere
Când verva abia născută se simte expirând.

În lăuntru meu, aproape te știam
Atât de aproape-ncât că-anume-o faci credeam
Că te ascunzi, o, mică friponă!

Dar, rămasă, tu lângă mine-ai șezut,
Să-i inspire versuri de influență niponă
În acest episod când credința mi-am pierdut...

Sonet

CORRESPONDANCE

Tout ce temps où j'ai cru n'avoir plus rien à dire
Ni d'être bonne encore à parler comme il faut,
Muse, vous m'avez fait cruellement défaut
Et j'ai subi l'affront sans jamais vous maudire.

Alors que vous étiez d'un autre chef le sbire,
Vilaine, succombant devant son air dévot,
Moi, je me morfondais, hélas, mais rien ne vaut
Quand on sent que la verve à peine née expire.

Dans mon for intérieur, je vous savais tout près,
Si près qu'il me semblât que vous fîtes exprès
De vous dissimuler, ô petite friponne!

Or, vous êtes restée, assise auprès de moi,
À m'inspirer des vers d'influence nipponne
Durant cet épisode où je perdis la foi...

Sonnet

ELIBERARE

Vorbind în numele a tot ce ea a lăsat,
Soțul, cei doi copii, și-al ei anturaj,
Cum să pot, Doamne, pe-o pagină mulaj
Abnegația și seninătatea-i o le fi prezentat.

Visând la instruire, avu cu-adevărat
Direct de sus lecții de curaj
Ce ni le-a lăsat după moarte în gaj
Trimisă-n paradisul cel binemeritat.

Mai mult intens ca lung drumu-i fu sortit,
Prin iubirea și credința ei de neclintit,
Acestei mici femei de ani șaiszeci și trei.

Ea scăpă de rău și fu consolată
Pân'la ultimul suflu când, dinăuntru ei,
Sufletul spre cer îi zbură îndată...

*Sonet dedicat mamei mele, Denise Hudon-Descôteaux
la decesul său survenit în 24 martie 2008*

DÉLIVRANCE

Parlant au nom de tout ce dont elle a quitté,
L'époux, ses deux enfants et vous son entourage,
Comment puis-je, Seigneur, dire en moins d'une page
Son abnégation et sa sérénité.

Rêvant d'instruction, elle eût en vérité
Directement d'en haut des leçons de courage
Qu'elle laisse à chacun de nous en héritage
Rendue au paradis certes bien mérité.

Plus intense que longue ainsi donc fut la route,
Par sa foi soutenue et par l'amour sans doute,
D'un petit bout de femme en soixante-treize ans.

Elle offrit son mal et s'en trouva consolée
Jusqu'à son dernier souffle où, succombant céans,
Son âme à l'instant même au ciel s'est envolée...

*Sonnet dédié à ma mère, Denise Hudon-Descôteaux
lors de son décès survenu le 24 mars 2008*

DISTINCTIONS HONORIFIQUES / DISTINCȚII ONORIFICE

Jeune fleurette (p.9)

Diplôme d'honneur Prix Varennes Vauzelles au 7e concours international Regards 2000; France – 2004

Tânăra floricea (p.8)

Diploma de onoare Premiul Varennes Vauzelles la cel de-al 7-lea concurs internațional Regards 2000; Franța – 2004

Ô, belle mignonnette (p.11)

Diplôme d'Honneur au Concours International des Muses d'Or du Club des Poètes caudaciens; France – 1998

O, frumoasă micuță (p.10)

Diploma de onoare la Concursul Internațional al Muzelor de aur al Clubului Poeților caudacieni; Franța – 1998

Prière de l'artiste (p.15)

Prix de l'iambe au 16e Grand Prix Nostradamus – Hiver de l'Académie Littéraire et Artistique des Ménestrels de France 2002

Rugă de artist (p.14)

Premiul iambului la cel de-al 16^{lea} Mare Premiu Nostradamus – Iarna al Academiei Literare și Artistice a Menestrelilor din Franța 2002

Le prince des étoiles (p.17)

4e Prix Varennes Vauzelles de poésie classique de l'Association Regards; France – 2003

Prințul stelelor (p.16)

Premiul 4 Varennes Vauzelles de poezie clasică al Asociației Regards; Franța – 2003

Un oubli (p.19)

Diplôme d'Honneur au Grand Prix de Poésie de l'Académie Européenne des Arts-France; France – 1998

O uitare (p.18)

Diploma de onoare la Marele Premiu de Poezie al Academiei Europene a Artelor-Franța; Franța – 1998

Vœux du nouvel an (p.21)

Prix Marie Rose Duport au Grand Prix de Poésie de la Ville de Saint-Rémy de Provence; France – 1997

Urări de Anul Nou (p.20)

Premiul Marie Rose Duport la Marele Premiu de Poezie al Orașului Saint-Rémy din Provence; Franța – 1997

Pour la Saint Valentin (p.23)

1er Accessit (diplôme 3e degré), Prix Malherbe, poésie classique, aux VIIIèmes Jeux Floraux Aquitains; France – 1997

De Sfântul Valentin (p.22)

Mențiunea 1 (diploma gr. 3), Premiul Malherbe, poezie clasică, la Ed. a VIII^a a Jocurilor Florale Aquitane; Franța – 1997

Mon cœur est un tremplin (p.25)

4e Prix Kerlann de la Société Académique de Nantes et de Loire-Atlantique; France – 2000

Inima mea e-o trambulină (p.24)

Premiul 4 Kerlann al Societății Academice din Nantes și Loire-Atlantique; Franța – 2000

Souvenirs de France (p.26)

Prix de poésie classique à thème: *Villes, Villages et Paysages du monde* au 1er Concours de poésie, peinture et photographie de Millén'Arts journal 2001; France – 2002

Amintiri din Franța (p.28)

Premiul de poezie clasică cu tema: *Orașe, Sate și Peisaje din lume* la Ediția I a Concursului de poezie, pictură și fotografie al revistei Millén'Arts journal 2001; Franța – 2002

Pistache (p.33)

Mention Excellence au Concours de « La magie des mots » du Mouvement Parlons Mieux; Québec – 2007

Fistic (p.32)

Mențiunea de Excelență la Concursul « Magia cuvintelor » al Mișcării Să Vorbim Mai Bine; Québec – 2007

La chapelle St'Joseph (Lac Mégantic) (p.35)

2e Prix de la Francophonie au Concours International de la Lyre d'Orphée de la Société des Poètes Français
France – 2002

Capela St'Joseph (Lac Mégantic) (p.34)

Premiul 2 al Francofoniei la Concursul Internațional al Lyrei lui Orfeu al Societății Poeților Francezi; Franța – 2002

Noces d'or (p.36)

Mention Prix de la Francophonie au Grand Prix de la Lyre d'Orphée de la Société des Poètes Français; France – 2001

Nunta de aur (p.38)

Mențiune Premiul Francofoniei la Marele Premiu al Lyrei lui Orfeu al Societății Poeților Francezi; Franța – 2001

Mère-Ours (p.41)

Prix du Millén'Arts Journal, première dans les catégories sonnet, classique, néoclassique de Millén'Arts Défis
France – 2003

Mama-Urs (p.40)

Premiul Millén'Arts Journal, prima la categoria sonet, clasic, neoclasic de la Millén'Arts Défis; Franța – 2003

Hommage aux bénévoles (p.43)

Prix d'Encouragement aux Poésies de l'Institut Académique de Littérature Francophone; France – 2002

Omagiu voluntarilor (p.42)

Premiul de încurajare la Poeziadele Institutului Academic de Literatură Francofonă; Franța – 2002

Fiançailles (p.45)

Diplôme d'honneur au Concours international de poésie de Médaille de la Poésie Contemporaine Française
France – 2003

Logodnă (p.44)

Diploma de onoare la Concursul internațional de poezie pentru Medalia Poeziei Contemporane Franceze; Franța – 2003

Chevalier moderne (p.47)

2e Accessit au Prix de Poésie Aveyron-Sud de l'Association Croxibi; France – 2003

2e Prix au 1er Concours de « La magie des mots » du Mouvement Parlons Mieux; Québec – 2006

Cavaler modern (p.46)

Mențiunea 2 la Premiul de Poezie Aveyron-Sud al Asociației Croxibi; Franța – 2003

Premiul 2 la Ed. I a Concursului « Magia cuvintelor » al Mișcării Să Vorbim Mai Bine; Québec – 2006

Tumulte sur le lac Aylmer (p.49)

2e Prix de la Francophonie au Concours International de la Lyre d'Orphée de la Société des Poètes Français France – 2002

Tumult pe lacul Aylmer (p.48)

Premiul 2 al Francofoniei la Concursul Internațional al Lyrei lui Orfeu al Societății Poeților Francezi; Franța – 2002

L'interprète des dieux (p.55)

1er Prix de poésie des Auteurs étrangers au concours de poésie, peinture, photographie, sculpture, etc. de Millén'Arts Défis; France – 2006

Interpretul zeilor (p.54)

Premiul I de poezie al Autorilor străini la concursul de poezie, pictură, fotografie, sculptură, etc. al Millén'Arts Défis Franța – 2006

L'homme invisible (p.59)

2e Prix Charlotte Bruneau au Concours de Poésie de la Société des Poètes et Artistes de France – Vendée France – 2002

Omul invizibil (p.58)

Premiul 2 Charlotte Bruneau la Concursul de Poezie al Societății Poeților și Artiștilor din France – Vendée Franța – 2002

Performance zéro (p.61)

Diplôme d'honneur Prix Varennes Vauzelles au 7e concours international Regards 2000; France – 2004

Performanță zero (p.60)

Diploma de onoare Premiul Varennes Vauzelles la al 7-lea concurs internațional Regards 2000; Franța – 2004

Courrier du cœur (p.63)

1er Accessit avec Diplôme de Médaille au Concours International Littéraire 2004 d'Arts et Lettres de France France – 2004

Curierul inimii (p.62)

Mențiunea I cu Diplomă de Medalie la Concursul Internațional Litterar 2004 de Arte și Litere din Franța; Franța – 2004

Correspondance (p.65)

Œillet d'Or avec diplôme d'honneur au 28e Concours Littéraire International des Jeux Floraux du Pays d'Olmes France – 2005

Corespondență (p.64)

Garoafa de Aur cu diplomă de onoare la al 28-lea Concurs Literar Internațional al Jocurilor Florale din Pays d'Olmes Franța – 2005

TABLE DES POÈMES / CUPRINS

Tânăra floricea	8
Jeune fleurette	9
O, frumoasa micuța	10
Ô belle mignonne	11
Păpădia	12
Dent-de-lion	13
Rugă de artist	14
Prière de l'artiste	15
Prințul stelelor	16
Le prince des étoiles	17
O uitare	18
Un oubli	19
Urări de Anul Nou	20
Vœux du nouvel An	21
De Sfântul Valentin	22
Pour la Saint Valentin	23
Inima mea e-o trambulină	24
Mon cœur est un tremplin	25
Souvenirs de France	26
Amintiri din Franța	28
Cei mai răi adversari	30
Nos pires adversaires	31
Fistic	32
Pistache	33
Capela St. Joseph (Lac Mégantic)	34
La chapelle St-Joseph (Lac Mégantic)	35
Noces d'or	36
Nunta de aur	38
Mama-urs	40
Mère-ours	41
Omăgiu voluntarilor	42
Hommage aux bénévoles	43
Logodnă	44
Fiançailles	45

Cavaler modern	46
Chevalier moderne	47
Tumult pe lacul Aylmer	48
Tumulte sur le lac Aylmer	49
Între două rele...	50
Entre deux maux...	51
Sindromul cuibului gol	52
Syndrome du nid vide	53
Interpretul zeilor	54
L'interprète des dieux	55
La ordinele tale...	56
À vos ordres...	57
Omul invizibil	58
L'homme invisible	59
Performanță zero	60
Performance zéro	61
Curierul inimii	62
Courrier du cœur	63
Corespondență	64
Correspondance	65
Eliberare	66
Délivrance	67
Distinctions honorifiques / Distincții onorifice	69
Table des poèmes / Cuprins	75

**PRIX D'EXCELLENCE EN POÉSIE CLASSIQUE
PREMIUL DE EXCELENȚĂ ÎN POEZIE CLASICĂ**

AU-DELÀ DU DÉCOR / DINCOLO DE DECOR

Diane Descôteaux

« De la première à la dernière ligne, un air de fraîcheur à la lecture de ces poèmes où tant de vie circule, comme un sang généreux, parfois jusqu'au bord de la truculence mais furieusement saine et merveilleusement naturelle. De la première à la dernière pièce, le progrès, aussi, est frappant. D'origine, Diane Descôteaux avait la poésie la plus pure dans son âme. Nous voyons avec ravissement qu'elle s'est communiquée à son esprit. Diane Descôteaux – et nous savons que ce n'est qu'un commencement – prend place, et une place particulièrement honorable, parmi la cohorte des poètes canadiens. Et des poètes français. »

« De la primul la ultimul rând, un aer de prospețime la lectura acestor poeme în care atâta viață circulă, ca un sânge generos, uneori până la marginea pitorescului dar de o sănătate viguroasă și minunat de naturală. De la prima la ultima poezie progresul, de asemenea, este frapant. Originar, Diane Descôteaux avea poezia cea mai pură în suflet. Noi vedem cu încântare că ea s-a comunicat spiritului său. Diane Descôteaux – și noi știm că acesta nu este decât un început – ia loc, și un loc deosebit de onorabil, în cohorta poezilor canadieni. Și a poezilor francezi. »

COMTE PRUNELL DE LA BISBAL

DE LA SOCIÉTÉ DES AUTEURS DRAMATIQUES DE LA S.A.C.E.M.
DE LA SOCIÉTÉ DES GENS DE LETTRES – FRANCE

ILLUSTRATION : DENIS BEAUDRY

N° ISBN Québec - Canada

9 782980 215643

N° ISBN România

9 789738 866782